

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousvaliokunta
Perustuslakivaliokunta

mmv@eduskunta.fi
pev@eduskunta.fi
markus.lohi@eduskunta.fi

Turtola 4. helmikuuta 2019

Asia: HE 309/2018 vp - Tornio-Muoniojokiseuran kuuleminen valiokunnassa 5.2.2019

Pidämme hallituksen esitystä Pohjoisen kuntien kalastusoikeuteen esitetyistä muutoksista perusteltuina, vaikka ne syvimältä oikeusperustaltaan pohjautuvat hiukan alempana olleiden Kittilän, Sodankylän ja Sallan alueiden lapinkylien oikeuksiin. Uusi säädös (119) menettämisseuraamuksesta on kauan kaivattu ja erittäin perusteltu lisä kalastuslakiin. Olemme osaltamme esittäneet tätä uudistusta yli kymmenen vuoden ajan.

KALASTUSOIKEUS - Lainsäädäntävirheen korjaaminen kalastuslaista 379/2015

Kysymys ei ole poliittinen, kysymys on perustuslain suojaamasta omaisuudesta ja lainsäädännössä tehdyn virheen korjaamisesta.

Kalastuslain 5§ määrää harhaanjohtavasti: *Oikeus kalastaa ja määrätä kalastuksesta kuuluu vesialueen omistajalle, jollei jäljempänä tässä laissa muuta säädetä.* Paha virhe on siinä, että koskitilojen kalastusoikeus on jäänyt jäljempänä mainitsematta ja jää toteutumatta. Vesialueen omistus ja kalastusoikeus ovat erillään erityisesti Tornionjoella ja valjastetuilla joilla, jossa jakokunnat joutuivat pakkolunastusuhan alla myymään vesialueensa voimayhtiöille, mutta pidättivät kalastusoikeuden itsellään, toisin sanoen myivät veden, mutta eivät apajaa.

Koskitilan kalastusoikeuden ymmärtämiseksi on välttämätöntä kerrata säädöksen perusta.

Perustuslakivaliokunta 5/1981: ”Vesistöön rakentamisen seurauksena on Pohjois-Suomen ja Pohjanmaan jokiin syntynyt voimalaitosten yläpuolisia pato- ja tekoaltaita. Ennen rakentamista ja allasalueiden syntymistä on joessa ollut isojaon rantaviivojen välille rajoittunut vesialue, joka kylien välisissä vesirajankäynneissä on rajattu vesioikeudellisen kylän vesialueeksi. Luovuttaessaan koskiosuutensa maanomistajat ovat useimmiten pidättäneet kalastusoikeuden itselleen, omistamalleen tilalle tai manttaalin omistajalle. Näistä vesialueista on pääsääntöisesti voimayhtiöiden toimesta muodostettu koskitiloja. Lohkomisen jälkeen koskitila ei ole enää tilojen yhteinen vesialue, vaan **vesitilana yhteisomistuksen kohde, jossa osakkaina ovat voimayhtiö ja ne tilat, joilla on kalastusoikeutta koskitilan alueella**. Koskitilan lohkomisessa pidätettyjä kalastusoikeuksia ei ole otettu huomioon, kun voimassa olevan jakolain mukaan ei kalastusoikeutta toisen alueeseen voida perustaa rasitteeksi.

Kalastuslakiehdotus ei ota kuitenkaan huomioon kalastusoikeuden pidättäneiden asemaa pohjoisten jokien koskitila-alueilla ja patoallasteilla. Kalastusoikeuden pidättäneiden asema on lainsäädännössämme edelleen järjestämättä eikä nykyistä tilannetta voida pitää paikallisen väestön kalastusoikeuksien turvaamisen kannalta tyydyttävänä. Kalastusoikeuden pidättäneet eivät pääse mukaan kalavesien hallintoon, koska vain yhteisen kalaveden osakkaat voivat muodostaa kalastuskunnan kalastuslakiehdotuksen 3 §:n mukaan.

Paikallisen väestön kalastusoikeuksien turvaamiseksi koskitila- ja patoallasalueilla on välttämätöntä, että kalastuslakiehdotukseen lisätään asianmukaiset säännökset kalastuskunnasta koskitila- ja patoallasalueilla ja että jakolakia täydennetään kalastusrasitetta koskevilla säännöksillä. Vastaavat järjestelyt ovat tarpeen myös tekoallasalueilla. Kalastuslakiehdotuksen 14 §:n 1 momentin säännös ei myöskään ole sopusoinnussa tämän paikallisen väestön kalastusoikeuksien turvaamisen kanssa. Varallisuusarvoisina etuuksina nämä oikeudet kuuluvat hallitusmuodon 6 §:n omaisuudensuojan piiriin.”

Perustuslakivaliokunnan vaatimia säännöksiä ei valitettavasti kirjattu kalastuslakiin, vaan yhteisalueelakiin.

Yhteisalulaki 3.2 säättää koskitilojen kalastusoikeudesta: *Jos koskitilan alueella omistajan ohella myös muilla on kalastusoikeus, heidän katsotaan muodostavan yhdessä omistajan kanssa erityisen etuuden osakaskunnan, jossa osakkuudet määräytyvät sen mukaan kuin kullakin on kalastusoikeutta. Tämä koskitilojen kalastusoikeus tulee ilmetä kalastuslaissa, jotta lakien välinen ristiriita poistuu.*

Koskitilojen kalastusoikeuden kannalta kalastuslaissa on toinen vakava virhe. Määritelmä kalastusoikeudenhaltijasta 4 §:n 10 mom. ei kata koskitilojen osakaskuntia. Tämä määritelmä on tärkeä koska kalastuslain 41 §:n mukaan kalastuksen järjestämisestä vastaa kalastusoikeuden haltija.

Määritelmä on tärkeä myös sen vuoksi, että koskitilojen vuosikymmeniä toimineet osakaskunnat voisivat tulla jäseniksi KalL 23 §:n mukaisesti kalatalousalueisiin. Osakaskuntien tunnustettu ja vakiintunut asema **kalastusoikeudenhaltijoina** esimerkik-

si kalastusalueissa ja yhteislupa-alueissa on kaatumassa lakien ristiriitaisuuteen. ELY-keskuksen tuoreessa luettelossa (ohessa) osakaskuntiemme vesialueiden edustajiksi kalatalousalueisiin esitetään voimayhtiötä.

Kalastuslain 5 §:än tulee lisätä selkeää mainintaa yhteisalueilla säädetyn ”erityisen etuuden osakaskunnan” kalastusoikeudesta ja toiseksi siitä, että kyseinen erityisen etuuden osakaskunta on kalastuslain 4 §:ssä tarkoitettu kalastusoikeudenhaltija.

Kalastuslain virheiden vuoksi kalastusoikeus on toteutumassa toisella tavalla kuin lainsäätäjä on asian alun perin tarkoittanut. Oikeusvaltiossa ei ole hyväksyttävää, että ristiriitaa ei korjattaisi, kun kyseisten virheiden vuoksi tuhannet Suomen tilat uhaavat menettää perustuslain turvaaman omaisuuden.

Olemme keskustelleet MMM:n kanssa asiasta lukuisia kertoja, joten ministeriössä on epäilemättä pohdittu tarvittavat sanamuodot lakien välisen ristiriidan poistamiseksi eikä esteeksi ei voi nousta asian yllätyksellisyys ministeriössä. Ministeriön passiivisuuden tässä asiassa ymmärtää ja MMM voi tietysti vastustaa muutosta, koska muutokset kohdistuvat sen omiin toimiin. Lain muuttamisessa ei ole kyse sisällön muuttamisesta, vaan selkeiden yhteyksien rakentamisesta kahden lain välille. Estettä ei pitäisi tulla senkään vuoksi.

Liite: Tornio-Muoniojokiseura MMM:lle 16.11.2018

Kunnioitavasti

Tornio-Muoniojokiseura ry
Kalervo Aska, pj.

jokiseura@tornionjoki.fi
www.jokiseura.fi

MEÄN VÄYLITTEN JA IHMISTEN PUOLESTA

Maa- ja metsätalousministeriö

Pello 16. marraskuuta 2018

kirjaamo@mmm.fi

Viite: Ministeriön lausuntopyyntö 5.10.2018 - diaari 1598/01.01/2018

Täydennys Tornio-Muoniojokiseuran lausuntoon 5.11.2018

Keskustelut Eija Kirjavaisen ja Timo-Ville Niemisen kanssa

Kalastuslain 379/2015 muuttaminen, 4 § Määritelmät, 10 a momentti

Määritelmään kalastusoikeudenhaltijasta, kohtaan 10 a) "yhteisen vesialueen osakaskuntaa;" tulee lisätä tarkottamaan myös: erityisen etuuden osakaskuntaa; jossa kalastusoikeudenhaltijalla tarkoitetaan yhteisluvelain 18.8.1989/758 3.2. kohdassa säädettyä erityisen etuuden osakaskuntaa, jossa perusoikeudet ja normiperusta ovat samanarvoisia yhteisen vesialueen osakaskunnan kanssa.

Kalastuslain määritelmä kalastusoikeudenhaltijasta ei nyt kata yhteisluvelaissa säädettyä erityisen etuuden osakaskuntaa. Näin ollen erityisen etuuden osakaskunta ei saa esim. järjestää kalastusta 41 §:n 1. momentin mukaisesti.

Perustuslakivaliokunta katsoi lausunnossaan 5/1981, että luovuttaessaan koski-osuutensa maanomistajat ovat useimmiten pidättäneet kalastusoikeuden itselleen. (perustuslakivaliokunnan lausunto 5/1981, sivu 6, *Eräät erityiskysymykset* - liite). Lain tehtävänä ei ole ratkaista sitä, kenellä tämä oikeus on.

Kunnioitavasti

Tornio-Muoniojokiseura ry
Kalervo Aska, pj.

jokiseura@tornionjoki.fi
www.jokiseura.fi